



טורי לוינ נתן (י"טולינ)

0036685

בן יוליה ומשה

נולד ב- טבת תרפ"ט ינואר 1928

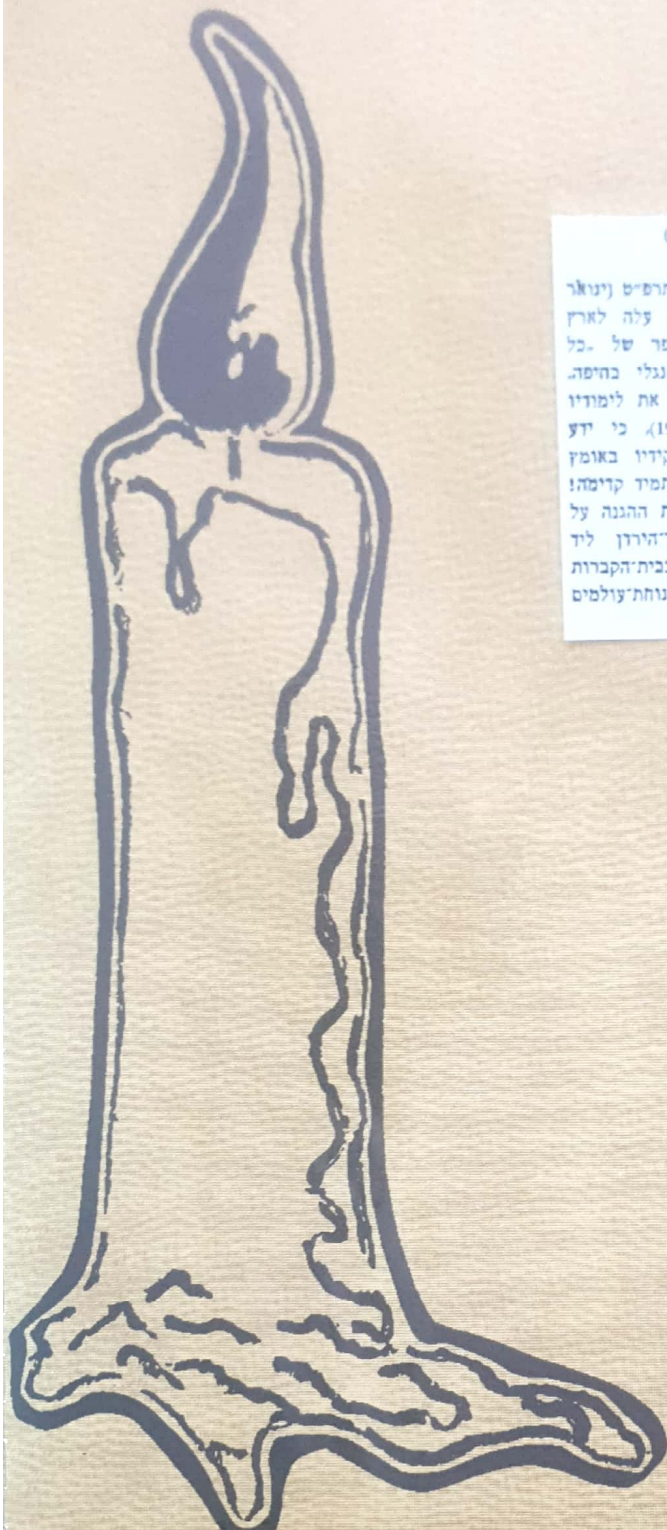
התגייס לצה"ל בפברואר 1948

שרת בחטיבת גולני

נפל ב- לי ניסן תשי"א 6.5.1951

בקרב על תל-מוטילה.

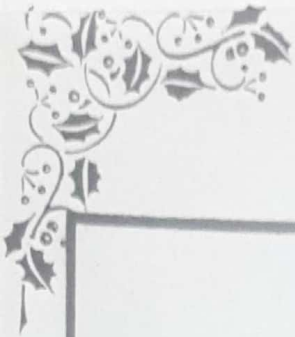




לוי, נתן (טוליי)

בן משה ויוליא. נולד בשבת תרפ"ט (ינואר 1928) בעיר סחלוי שבפרס. עלה לארץ בשנת 1933. למד בבית-הספר של כל-ישראל חברים ובקולג' האנגלי בחיפה. שלט בשפות שונות. בסימו את לימודיו הצטרף לצבא (פברואר 1948). כי ידע אחריות ומילא את כל תפקידיו באומץ ובחריצות. הוא היה אומר: "תמיד קדימה! לא להיסוג! הכל לשם הצלחת ההגנה על המולדת!" נפל בקרב בשפר'הירדן ליד הכנרת ביום לי בניסן תשי"א (6.5.1951). הובא לקבורה בבית-הקברות הצבאי בעפולה וביום י"ב בסיון תשי"ב (5.6.1952) הועבר למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בחיפה.





הקרב על חל מוטילה

26 ליוני 1951



הקרב בו השתתף ונפל נתן לוי ז"ל

קרב תל-מוטילה 1951

אריה-יאחזקי

בתחילת שנת 1951 הגיע לשיאו העימות המדיני והצבאי בין ישראל וסוריה בנושא השליטה באיזורים המפורזים. העימות קיבל תאוצה בעקבות נסיונה של ישראל להתחיל בעבודות מפעל יבוש החולה.

באפריל 1951 השלימו הסורים את השתלטותם התוקפנית על האיזור המפורז הדרומי באל-חמה (חמת גדר). והחלו בנסיונות להשתלט גם על האיזור המפורז המרכזי בגזרת כורזים.

רכס כורזים שנמצא בשטח ישראל חלש על האיזור המפורז ערוץ הירדן ובקעת הבטייחה. היה זה למעשה השטח היחיד בגזרת הגבול הישראלי-סורי שבו היתה שליטה טופוגרפית ישראלית. בקצה הרכס נמצא תל-מוטילה (כיום גבעת קלע, עליה ממוקמת הצרכניה של מושב אלמגור) המתנשא כ-213 מ' מעל ערוץ הירדן. ברמת כורזים לא היה ישוב ישראלי ואפילו לא מוצב צבאי. הנוכחות הישראלית התבטאה בתנועת סיורים של צה"ל בשטח.

באיזור המפורז שכנו שני כפרים ערביים חירבת דיכה וערב שמאלנה. הצבא הסורי חימש את התושבים הבדואים של הכפר ערב שמאלנה ברובים ומקלעים ועודד אותם לחדור מערבה. הם עיבדו את האדמות באיזור המפורז ואף בשטח ישראל שממערב לו, וחדרו עם עדריהם אל מורדות רכס כורזים עד לאיזור תל-מוטילה ועד לחורבת כורזים.

בשלהי חודש אפריל ותחילת מאי גילו סיורים של צה"ל כי כוחות צבא סוריים סדירים חדרו לאיזור ואף התמקמו על תל-מוטילה.

חטיבת החי"ר הסדירה "גולני" (חטי" 1) שפעלה באיזור קיבלה הוראה להפגין את ריבונות ישראל באיזור, לתפוס את עדרי הבקר החודרים או לגרשם. האחריות הפיקודית לגזרה היתה של חטיבת המחוז 3.

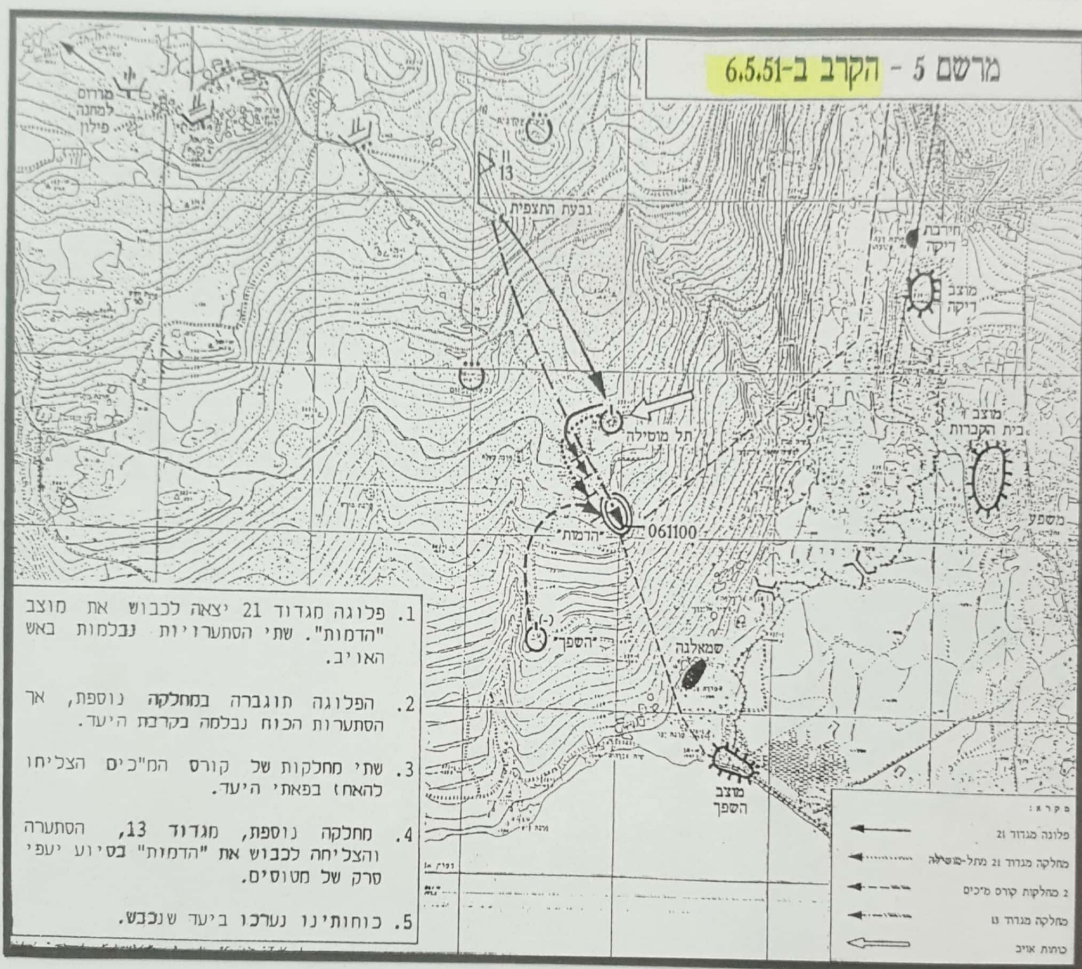
המשימה הוטלה על גדוד 13 שהיה אחראי על גזרת הגבול מימת החולה ועד הכנרת. המג"ד סא"ל רחבעם זאבי היקצה לביצוע המשימה כוח בעוצמה של מחלקת חי"ר מוגברת בכיתת מק"ב "בוה", בפיקוד מ"פ. הכוח יצא לדרכו בשעת הבוקר של 1 במאי. התכנית היתה למקם את המק"בים באיזור "גבעת התצפית" בעוד כוח החי"ר נע מצפון מאיזור זנגריה-טובא, מטהר את השטח והודף את העדרים דרום-מערבה לעבר מארב המק"בים.

התכנית נכשלה. העדרים עם רועיהם נעו אמנם דרומה בלחץ החיילים, אך בשלב מסויים הצליחו לחמוק מזרחה, בערוצים. המארב פתח בטעות באש על חיילי "גולני", ובמכת האש נהרגו 4 מחיילי המחלקה. הכוח נסוג כשהוא משאיר את ההרוגים בשטח. מחלקה נוספת של הגדוד יצאה לשטח כתגבורת, שתי המחלקות ניהלו קרב אש עם הסורים עד שעות הערב.

פיקוד הצפון החליט לכבוש את התל עוד באותו יום כדי לא לאפשר לסורים להתבסס ביעד. המשימה הוטלה על חטיבת המחוז 3. מחי"ט 3 היקצה למשימה פלוגה מגדוד חי"ר מילואים 34 שעסק באימונים בסמוך להר כנען. כוח המילואים היה מורכב מעולים חדשים ברמת אימון וכשירות נמוכה. התארגנותו ותנועתו לשטח ארכה זמן רב. סמג"ד 13 חיים עינב צירף לו שתי כיתות סדירות מגדודו וכיתת מרגמות 81 מ"מ כסיוע.

לאחר הנחתה מדויקת של אש מרגמות הסתערה הפלוגה וכבשה את התל ללא התנגדות בשעה 00:23. גויות ארבעת החיילים חולצו מהשטח. הסתבר שהסורים נסוגו ונערכו במוצב "הדמות" ובמוצב "השפק" שמדרום למוטילה. מ"פ המילואים ערך בטעות את כוחותיו בחשיכה רק בחלקו המערבי של תל-מוטילה, יכולת התצפית שלו וההתגוננות כלפי מוצב "הדמות" היו לקויות ולעובדה זו היתה השפעה חשובה על מהלך הקרב.

תאריך נפילתו של נתן לוי ז"ל



"הטשולנט" (חמין) הטעים

בשבת זו אכל תגודד חמין שהצליח מעל המשוער וטעמו כגן-עדן. בחום הקשה ששרר בשבת ולאחר מנות גדולות מחמין הטעים, תקמו כאבי בטן ושלשולים רבים מהאוכלים. אין לקטא במי"פ שהוביל את פלוגתו בליל זה, המחייב לעצור בתנועה בהפסקות קצרות למדי... כדי להאפשר לרבים לפתור את בעיותיהם... כשגם הוא בעצמו ומפקדים אחרים לא פטורים ממטרד זה...

...

בתום אכילת החמין נקרא זאב מי"פ א' לאוהל המגיד, הפקודה שניתנה לו עי המגיד היתה ברורה, קצרה וחדה: "הלילה נזרוק את הסורים קיבינימט ממשלט ה"דמות" וה"מוטילה". ההתקפה תתחיל מכיוון היעד המוחזק עי פלוגתו של גבי ובסיוע חלק מהכלים שלו. הסיוע שניתן לך יכלול יחידת מרגמות כבדות בפיקודו של מיני רובין. יהודה הקמין, יצא אתך לסיור ויצטרף אליך עם הסיירים גם בלילה". הפלוגה – רוב החיילים והמי"כים עולים חדשים, מהם רק 4-5 חודשים בארץ, כללה בזמן זה רק 2 מחלקות ולצורך ביצוע המשימה תתארן במסגרת שלוש מחלקות. קצין הספורט הגדודי נקבע כמי"מ מחי 3, יתר שני המי"מים היו מוטקיה עציוני ונתן לוי ז"ל. הרוב הניכר מהחיילים היו מיוצאי תימן.

עם קבלת הפקודה יצאו קציני הפלוגה ביחד עם הסמגיד עקיבא סער לסיור בשטח. למעשה מבחינת זמן ואפשרות גישה לנקודת תצפית ניתן היה לראות את היעד מכוון אחד בלבד, מנקודת תצפית רחוקה למדי בסביבת "זנגריה".

התוכנית הוצגה למגיד ואושרה לפנות ערב. עיקר התוכנית היתה: הפלוגה תצא בלילה ותגיע לעמדות פלוגה ב'. תתקוף באיגוף ימני מכיוון דרום מערב, תכבוש את מוצב ה"דמות", והמורדות הדרומיים של תל-מוטילה ותתבסס בהם להגנה. בסיכום התוכנית בחר זאב את שמות אשתו וילדיו כמילות הפעלה ודיווח (כסגולה להצלחה ועי"מ לא לשכוח), רשם על היד והפלוגה יצאה לדרך.

דרך הסלעים הקוצים והיסורים

בטור עורפי צעדה הפלוגה בשטח המגודל קוצים, זרוע סלעי בזלת גדולים. הציוד והתחמושת שנשאו החיילים היה רב למדי וזה מתוך ידיעה ברורה כי התדי"ל (תובלת דרג לוחם) העמוס על פרדות עלול להגיע באיחור רב (גם הפרדות התקשו. לצעוד בלילה בשטח סלעי וקשה זה).

המטרד העיקרי היו ההפסקות המרובות שנעשו תוך כדי תנועה – לפתרון בעית אכילת החמין בצהריים... ביציאה מ"זנגריה" בצבצו בינות הסלעים משקפיו של מגיד 13 "גנדי" שהיה בשטח וחיכה להגעת הפלוגה. בו במקום ניתן על ידו תדריך סופי לזאב (כולל הוראה לעקוף את עמדת משקיפי או"ם בכדי לא להטרידם) ולאחר איחולי הצלחה המשיכה הפלוגה בדרכה.

דממת הלילה הופסקה תדירות עי"י פרצי אש קצרים ורוטטים שניתכו על עמדות פלוגה ב' בתל –

ומעידת חיילים שנפלו בהתקלם בסלעי הבזלת השחורים שלא נראו בחושך – וכך הגיע הכח עד לעמדות פלוגה ב', של גבי ברשי.

תל-מוטילה



ההתקפה

הסרחון ממרי המרות היה ללא נשוא ובעקיפין תרם ליירוט ההכנות האחרונות שנעשו ע"י הפלוגה התוקפת. לזאת - מאזור החל ולחשתחרר מהריח האיום; ריח הפגרים. השאלות היחידות שנשאלו - איך מחזיקה פלוגה ב' מעמד בגיחונם מבחיל זה. מקלעי פלוגה ב' הוצבו לכיוון מוצב ה"דמוח", הפלוגה הסתדרה במבנה קרבי, גבי התלוח לזאב עד לעמדות הקיצוניות של פלוגתו. המחלקות נפרסו. מוטקיה עציוני מ"מ 1 מימין, נתן לויך ז"ל מ"מ 2 משמאל, בנדיקט קצין הספורט מ"מ 3 מאחור, המ"מ זאב, הקשרים ויהודה אשנפלד חקמ"ן נעו קמעה לפני הפלוגה. משום מה השתדר שקט מפתיע, שקט מעצבן ומעיק, השקט האופיני לפני הסערת. ואז... "שולחן - כאן שולחן אחד - יונת (זה שם אשתו), אני אומר שנית יונת עבור". "שולחן אחד כאן שולחן מאשר יונת סוף".

בהישמע מילת קסם זו נקרעה הדממה. הסיוע - המרגמות והמקלעים פתח באש כמותוכן. טרטור המקלעים גבר וקווי הכדורים חזוהרים סימנו בברור את כיוון מוצבי האויב. לחיילים היתה זו טבילת האש הראשונה - ולראשונה נמצאו כה קרוב לפגזים המתפוצצים בקרבנם. הפלוגה החישה את צעדיה תוך שמירה על המבנה הקרבי. הסיוע הכבד שלנו נדס, הכוח נכנס כבר לתחום הביטחון. מקלעי האויב פתחו באש.

ההסתערות החלה

לאש המקלעים של האויב הצטרפו מיד התפוצצויות פגזי מרגמות ורימונים שנורו מתוך מדוכות. אלה האחרונים התפוצצו בינינו ולפינו וברק פיצוצם סינוור את המסתערים. ראשוני הנפצעים נפלו מתוך הטור המסתער, ביניהם יהודה הקמ"ן שחטף כדור בראש ועשה מספר גילגולים תוך כדי ריצתו. והמ"מ מוטקיה. הטור נרעד, רטט עבר בחיילים המסתערים, השרשרת התעקמה, אש האויב ופיצוצי הרימונים גברו, במיוחד מתוך עמדה באגף הימני, שממנה ירו באש מהירה מספר מקלעים, ומתוכה נורו מטחים של רימוני מדוכה. הפלוגה נצמדה לקרקע. רוב מכשירי הקשר (מ.ק.

21 דאז) הפסיקו לפעול כבר בתחילת הקרב. המכשיר היחידי שפעל היה מ"ק 300 עם הקשר פרנקו (עליו יסופר בהמשך המאמר) במכשיר יחיד זה נוהל דיווח על המצב. הפלוגה תמשיך במשימתה ויהי מה.

לצורך התארגנות מחדש נסוג הכח מרחק מה מאחרי קפל קרקע. אש הסורים לא פסקה ולו לרגע, הפצועים נגרו לאחור וסודרו בין הסלעים (כהגנה מפני אש המרגמות), שורות המסתערים אורגנו מחדש. והזמן ?? - מחוגי השעון רצו במהירות, היספיק הזמן לסיום הכיבוש בעוד חושך ? שתי חוליות בפיקודו של סמל אריה לרר קבלו פקודה תוך כדי התארגנות הכח מחדש לצלל מהומת הקרב ובאיגוף קטן לחול, ולהשמיד את עמדת האויב הקדמית והקיצונית באגף ימין, זו ממנה נורו ללא הפסק מטחי הרימונים ואש אוטומטית רבה.

משבוששה הכתה לסיים את משימתה יצא זאב המ"פ עם חוליה נוספת לכיוון העמדה המטרידה וביחד עם חלק מהחוליה הקודמת הצליחו לאגפה. מספר רימונים שנורקו לתוכה ממרחק מטרים ספורים חיסלו את מקלעי האויב שרבעו מאחרי סלעים גדולים שהיו עמדה מצוינת ומוגנת היטב. פיצוץ העמדה השתיק במידת מה את אש האויב. המבצעים חזרו לפלוגה בנושאים איתם פצוע קשה החייל שלמה גרישי, תימני צנום שנפצע בבטנו מרסיס רימון סורי שנורק לעברו. הפלוגה שוב מוכנה להסתערות המחודשת. באופק נראו כבר ניצנוצי השחר - עוד מעט ויאיר היום. "שולחן כאן שולחן אחד - שנה יונת עבור".

ושוב פתח הסיוע באש והפלוגה זינקה להסתערות. בחימה ובשאגות התקדמו החיילים מול אש האויב, מול עמדות מאחרי סלעי בזלת גדולים שיש לבער את העמדות רק ברימון ובכידון, שוב נשרו נפגעים, המ"מ נתן לויך ז"ל נהרג, זאב המ"פ נפצע והמשיך בהתקדמותו בהשענו על רובה וכתפו של פרנקו הקשר. העמדות הסוריות הראשונות נעזבו. חיילי האויב השאירו נשק בעמדותיהם וזינקו בקפיצות בינות הסלעים לעמדות האחריות מאחרי גדר אבנים שהקיפה חלק מקו עמדות השני של המוצב. עוד מאמץ - עוד זינוק ויושלם הכיבוש. השחר כבר עלה במזרח - הלילה היה קצר מדי.

לוחמים בתקופתו של נתן ז"ל





"יהי זכרו ברוך"



ת.נ.צ.ב.ה.
לוי נתן ז"ל
1928-1951

...אלך נכבד את כלם
את יפה הכליות והתואר
כי רעות שבבאת, לעולם
לא תתן את לבך לשכוח.
ארכה אקולגית כיום
את תשובי כנעל לפרוח.
חיים גרי.